3.20 Претприемаштво

Прилог бр.3.20		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Претприемаштво			
2.	Код	БАС-12ПРЕ			
3.	Студиска програма	Менаџмент на квалитет			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Бизнис академија Смилевски – БАС, Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	1	семестар	2
7	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	7 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Таип Јакупи, проф. д-р Лидија Стефановска (одговорен наставник) виш пред. м-р Горазд Смилевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма: • разбирање на суштината на претприемаштвото и улогите на претприемачот; • способност за проценка на бизнис идеи; • разбирање на суштината за организирање, менаџирање и развивање на сопствен бизнис; • способност за анализа и оценка на факторите кои влијаат врз успехот на бизнисите; • способност за идентификување на извори за финансирање на бизнис идеа/и; • развивање способност за проценка на алтернативните можности за бизнис (купување на постоечки бизнис, франшиза и сл.) • познавање на формите за организирање на трговските друштва; • идентификација на можностите од одредени институции за поддршка на претприемаштвото; • разбирање на предизвиците на семејните бизниси и е-бизнисите; • креирање и развивање сопствени бизнис идеи преку изработка на целосен бизнис план. Резултати од учењето: • ја објаснува суштината на претприемаштвото; • го аргументира претприемаштвото како реалност и митови; • ги идентификува улогите на претприемачот и дефинира што е потребно за да се биде успешен претприемач; • развива свест и претпазливост кон неличните потреби како основа за развој на деловен потфат;			

		• продуцира креативни бизнис идеи; • проценува можности како значаен чекор во трансформирање на можностите во бизнис идеа; • го разбира обемот и вредноста на бизнис планот за различните • интересенти (инвеститори, кредитори, вработени, добавувачи); • ги применува знаењата во самостојно креирање на бизнис план; • покажува знаење за формите на организирање на бизнисите и • самостојно одредува која форма да ја избере за неговата бизнис идеа; • умее да состави финансиска конструкција за обезбедување на основни и обртни средства за бизнисот; • ја оценува конкуренцијата и покажува способност да се справи со истата; • демонстрира знаење за искористување на поволностите кои ги нудат институциите за поддршка на претприемништвото;
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Поглавје 1: ПРИРОДА И ЗНАЧЕЊЕ НА ПРЕТПРИЕМАШТВОТО 1.1 Историски развиток на претприемаштвото; 1.2 Дефинирање на претприемаштвото; 1.3 Аспекти/фази на претприемачкиот процес; 1.4 Реалности на претприемаштвото; 1.5 Митови за претприемаштвото. *Резултати:* *Студентите ќе го разберат историскиот развој на претприемаштвото и неговото влијание врз современите деловни практики;* *Ќе можат да го дефинираат претприемаштвото, да ги идентификуваат аспектите и фазите на претприемачкиот процес, и да ја анализираат реалноста на претприемачкиот живот;* *Ќе ги препознаваат митовите за претприемаштвото и ќе развијат реални очекувања за предизвиците и можностите што ги носи претприемачкиот пат.* Поглавје 2: ПРЕТПРИЕМАЧОТ - НЕГОВИТЕ УЛОГИ И КАРАКТЕРИСТИКИ ВО УСПЕХОТ НА ПРЕТПРИЕМАЧКИОТ ПОТФАТ; 2.1 Кој е претприемач?; 2.3 Димензии на личноста на претприемачот; 2.4 Карактеристики на претприемачот; 2.5 Како размислуваат претприемачите. *Резултати:* *Студентите ќе бидат во можност да го дефинираат поимот претприемач и да ја разберат неговата улога во успехот на претприемачкиот потфат;* *Ќе научат кои се димензиите на личноста на претприемачот и како овие карактеристики влијаат на неговиот успех;*

		Ќе разберат како размислуваат претприемачите и ќе го разберат нивниот начин на донесување одлуки, решавање на проблеми и прифаќање на ризици. Поглавје 3: ПРЕПОЗНАВАЊЕ МОЖНОСТИ И ГЕНЕРИРАЊЕ ИДЕИ; 3.1 Сонувачот и сонот, генерирање на претприемачки идеи; 3.2 Видови на соништа: Личен vs. Неличен сон; 3.3 Извори на нови идеи (потрошувачи, постојни производи и услуги, дистрибутери, владини прописи, иновации); 3.4 Осмислување на претприемачкиот потфат (што да се произведува, за кого и како?); *Резултати:* *Студентите ќе ги научат различните начини на генерирање претприемачки идеи;* *Ќе научат да прават разлика помеѓу личните и нелични соништа и како тие се поврзуваат со претприемачката креативност и потребите на пазарот.* *Ќе научат кои се изворите на нови идеи, како што се потребите на потрошувачите, подобрување на постојните производи, дистрибутерите и сл., и како да ги искористат за осмислување на нови претприемачки потфати.* Поглавје 4: ИЗБОР И ДЕФИНИРАЊЕ НА ОДНОСИТЕ ВО ПРАВНИОТ ОБЛИК НА БИЗНИСОТ, ДЕФИНИРАЊЕ НА БИЗНИС МОДЕЛОТ; 4.1 Поим за трговско друштво и видови трговски друштва; 4.2 Поделба на организациите на микро, мали, средни и големи организации; 4.3 Постапка за регистрација на фирма, институции кои имаат улога и значење во процесот на регистрација; *Резултати:* *Студентите ќе можат да го дефинираат поимот трговско друштво и да ги препознаат различните видови трговски друштва, како и нивните специфичности;* *Ќе научат да ги класифицираат организациите според нивната големина, како што се микро, мали, средни и големи организации;* *Ќе го разберат процесот на регистрација на фирма, вклучувајќи ги институциите кои учествуваат во оваа процедура.* Поглавје 5: ИЗВОРИ НА ФИНАНСИРАЊЕ НА ПРЕТПРИЕМАЧКИ БИЗНИСИ; 5.1 Начини на финансирање на претприемачкиот потфат; 5.2 Институции за поддршка на малиот бизнис и претприемништвото; 5.3 Обезбедување основни и обртни средства; 5.4 Кариерни можности во претприемаштвото: купување на постоечки бизнис, купување на франшиза. *Резултати:* *Студентите ќе ги разберат различните начини на финансирање на претприемачките бизниси и значењето на институциите за поддршка кои ги помагаат малите бизниси и претприемачите;* *Ќе научат како да обезбедат основни и обртни средства за бизнисот согласно дејноста;*

		Студентите ќе имаат знаење за можностите за започнување бизнис преку купување постоечки бизнис или франшиза. Поглавје 6: ИЗГОТВУВАЊЕ НА БИЗНИС ПЛАН – АНАЛИЗА НА ЕЛЕМЕНТИТЕ НА БИЗНИС ПЛАНОТ; 6.1 Структура на бизнис планот: анализа на клучните елементи на бизнис планот и нивната важност; 6.2 Трошоци, видови трошоци во бизнисот; 6.3 Профитабилност и одржливост на бизнисот. *Резултати:* *По завршувањето на ова поглавје, студентите ќе бидат во можност да ја разберат структурата на бизнис планот и да ги анализираат неговите клучните елементи;* *Ќе научат да ги препознаат различните видови трошоци во бизнисот и нивната важност;* *Студентите ќе умеат да ја анализираат профитабилноста и одржливоста на бизнисот, како основни фактори за долгорочен успех.* Поглавје 7: ПРЕДИЗВИЦИ НА СЕМЕЈНИТЕ И Е - БИЗНИСИТЕ; 7.1 Семејни бизниси и нивна сукцесија на наредната генерација; 7.2 Карактеристики на семејните бизниси, бенефиции и предизвици; 7.3 Влијанието на семејната компонента врз бизнисот; 7.4 Карактеристики на е-бизнисите: интеграција на технологии и деловни процеси; 7.5 Флексибилноста, глобалноста и автоматизацијата како основни карактеристики на е-бизнисите. *Резултати:* *Со изучување на оваа тема студентите ќе можат да ги разликуваат карактеристиките и предизвиците на семејните бизниси, како и процесот на сукцесија на наредната генерација;* *Ќе го разберат влијанието на семејната компонента врз бизнисот и како таа влијае врз успехот или неуспехот на бизнисот;* *Ќе стекнат знаење за карактеристиките на е-бизнисите, како што се интеграција на технологии, флексибилност и глобалност и сл.*
13	Заемна поврзаност на предметите	Вовед во бизнис
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Наставата по предметот Претприемаштво се реализира преку комбинација на интерактивни предавања, практични вежби, студии на случај и индивидуална и групна работа, со цел да се овозможи сеопфатно разбирање на современите концепти и практики во областа на претприемаштвото. Предавањата се организираат во форма на интерактивна настава каде што студентите се активно вклучени преку дискусии, прашања и мултимедијални презентации. Овој метод овозможува стекнување на теоретски знаења, но и нивна примена преку анализа на актуелни предизвици во областа. Практичните вежби имаат за цел да ги зајакнат компетенциите на студентите преку симулации, решавање на конкретни задачи и примена на концептите во реални работни сценарија. Преку индивидуални и тимски активности, студентите развиваат

		аналитички и истражувачки способности, како и практични вештини за решавање на проблеми. Студиите на случај се користат како алатка за подобро разбирање на менаџерските предизвици во реалниот сектор. Преку анализирање на конкретни примери од деловната пракса, студентите развиваат критичко размислување и учат како да ги применат стекнатите знаења за идентификување и решавање на проблеми. Индивидуалната и групната работа се важен дел од наставниот процес, бидејќи поттикнуваат активно учење, соработка и комуникациски вештини. Студентите имаат можност да работат на самостојни истражувања, како и да презентираат решенија за конкретни предизвици поврзани со претприемаштвото. Со примена на овие наставни и работни методи, студентите се стекнуваат со применливо знаење, критичко размислување и практични вештини потребни за областа претприемаштво.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	189 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	24 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	24 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	24 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	52 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	65 часа
18	Услови за потпис	Реализирани активности од точка 16 и 17		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		50
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		20
	19.3.	Присуство и активност		30
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			51 х до 60 бода	6 (шест) (E)
			61 х до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалвации од студентите: Редовно спроведување на евалвации за оценување на наставниот процес, со фокус на содржината на предметот, методите на предавање, комуникацијата со студентите и јасноста на наставниот материјал. Самоевалвација на наставниците: Наставниците вршат самооценка на своето предавање, оценувајќи ги своите методи на наставата, нивната ефективност и областите за подобрување. Набљудување на наставата: Редовно набљудување на часовите од страна на колеги или менаџери за квалитет, со цел да се оценат методите на предавање и интеракцијата со студентите.	

<table>
<tr><td></td><td colspan="3"></td><td colspan="3">Постигнување на образовни цели и резултати: Анализа на академските резултати на студентите, како и нивните вештини и способности што ги стекнале, во контекст на учењето.
Меѓународни акредитации и стандарди: Применување на меѓународни стандарди за квалитет во образованието и вршење на редовни проверки преку акредитации и оценки од надлежни институции.</td></tr>
<tr><td rowspan="11">22.</td><td colspan="6">Литература</td></tr>
<tr><td rowspan="5">22.1.</td><td colspan="5">Задолжителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Стефановска Л., Смилевски Г.</td><td>Претприемаштво – компендиум</td><td>Бизнис академија Смилевски - БАС</td><td>2025</td></tr>
<tr><td>2.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>3.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td rowspan="5">22.2.</td><td colspan="5">Дополнителна литература</td></tr>
<tr><td>Ред. број</td><td>Автор</td><td>Наслов</td><td>Издавач</td><td>Година</td></tr>
<tr><td>1.</td><td>Beverly E. Jones</td><td>THINK LIKE AN ENTREPRENEUR, ACT LIKE A CEO</td><td>The Career Press, Inc.</td><td>2016</td></tr>
<tr><td>2.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
<tr><td>3.</td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr>
</table>